

A savoi tengeri csata

Hozzájádta: Imi
2005. február 23. Szerda 19:30

1942. augusztus 7-én egy addig ismeretlen felfedrajzi név bukkant fel a hadijelentésekben, hogy aztán felfüggetlen, jászsele se keréklés az ójságok címlapjairán.

Á

A 6475 km²-es területű Guadalcanalon - mely a Salamon-szigetek egyik legnagyobb tagja - a partraszállás 1. Amerikai Tengerészgyalogos Hadosztály kénytelen foglalta el az ópárló repülőteret az azt követően, 73 km²-es területet. A terület megtartásáért viszont annál kegyetlenebb küzdelem indult, mely hamarosan a csendes-óceáni háború kimenetelét döntően befolyásoló anyagcsatává vált. Míg a sziget egéncsén harcok szízeit véve meg, addig odalent három komolyabb szárazföldi összecsapás, a kényes vizeken pedig a nagyszabású tengeri átkelés is lezajlott. Utábiak sora egy olyan kezdéssel a Savas nevű sziget közelében, melynek végredménye hidegzuhanást hatott az amerikai vezérrá: 1812-óta nem szenvedett el ilyen súlyos vereséget az Egyesült Államok haditengerészei nyel tengeri csatájban.

Á

A VÁSRES SZIGETCSATÁK NYITÁNYA AZ "PRTORONY" HADMVELET
1942. augusztus 8-án a hajókor a tenger Guadalcanal közelében tinfekete volt. A csillagok vastag felhő mögött rejtőztek. A távolodó zivatar utáji átkelés a messzeségre mennyei morajlása hallatszott, mialatt súlyos esőcseppek kopogtak a fedélzetek lemezein. A hajókról körkörös rombolókon a fájradt amerikai vagy ausztrál tengerészek hunyorogva bámultak a szurokszerűt ájszakába. Akkor a második napja voltak teljes rádiószállításokban. Ezalatt a kegyetlen trüfös nap hányagosra gette bórúket. A gépházakban a helyzet még pokolibb volt, hiszen odalent a hőmérséklet napközben elérte a 60 °C is. Többek között 20-30 km-nyire, Guadalcanal szigetnek Lunga Point nevű foka közelében, bajtársaik teljes erőbedobással rakodták ki a tengerészgyalogosok felszerelését az utánpótlásait. Az előreggel partra szálló 16000 fős erőt ott az tengersizős partján fekvő Florida-szigeten - gyorsan felmorzsolta a maroknyi japánból álló védelmet. Az akciós parancsnoka, Turner ellentengernagy szerint: A " Watchtower" hadmvelet volt az első lépés ahhoz, hogy kisépzzék a japánokat a megérdemelt területükre. P azonban, akárcsak a legfelsőbb hadvezetésben mindenki, tisztában volt vele, hogy az ellenség nem fogja harc nélkül feladni a kényes megszerzett szigetbirodalmát. Ájs-Guineában - néhányni ársz hajásányira onnan - több mint 100000 katonájuk állt ugrásra készen. Bomba- és torpedóvetők pedig a második csapattal a Lunga Pointnél az a Florida-szigeti Tulaginál a végül inváziós hajókra. Tímadásuk során súlyosan megrongáltak a romboló és felgyújtottak egy szállóhajót. Utábi első llyesztésére végül maguk az amerikai rombolók kényeszték. A hádfő kezdetlen biztosításra nyolc szállóvetéses körkörös és 11 rombolót rendeltek, melyek három csoportra osztva kerültek. A legnagyobb hajóraj a kicsiny Savas-szigetnél, a szoros bejáratánál körkörös, míg a második onnan szakra ráta telt. A harmadik pedig felalaj hajzótt Tulagi és Lunga Point közelében. Az első az amerikai Chicago körkörös mellett a ausztrál körkörös - az Australia és a Canberra -, továbbá a t romboló tartozott. A másodikba a Vincennes, a Quincy és az Astoria amerikai körkörösön kívül a végül a hádfő körkörös keréklés. A harmadikban a ausztrál körkörös, az amerikai San Juan és az ausztrál Hobart, továbbá a ausztrál romboló volt. A hajókezelés kezdetlen parancsnokává az ausztrál Crutchley ellentengernagyot nevezték ki, akinek a hádfő az első világháború jászlandi csatájában Victoria Kereszttel jutalmazták. Az admirális zászlóját az Australia árbocán lengette a szél. Sajnos az ájsfőli véltásnál sem, sem pedig hajója nem volt ott a Savasról dőlt hajózásként. 20.30-kor ugyanis Turner ellentengernagy a végül megbeszélésre magához rendelte. A Lunga Pointnél tartózkodó McCawley szállóhajó felé indul

Crutchley 21.30-kor jelzőst káldátt a Chicago parancsnokjnak, Bode sorhajókapitánynak: Vegye át az Qrjártot! Bode, aki a hajóoszlop legvégén haladt, hirtelen a megbízott káttelátköparancsnok szerepében találta magát. A Savártsi Ácsakra cirkálás hőt hajóval viszont senki sem tudatta, hogy Crutchley elhagyta helyét. Az ellentenger-nagy nem tartotta szákságesnek tudatni velük tívözásit, mert feltételezte, hogy japán tívadás esetén felfüggetlen erőkön fognak állni an cselekedni. Hogy ez alatt mit is értett, arra sosem adott kielégő-tq magyarizatot. Crutchley - a rágtátnzések há-vekon - kálánben sem hitt az elqre elkész-tett, aprákosan kidolgozott haditervekben, mint ahogy arra sem vette a fíradtságot, hogy személyesen találkozzon a beosztott amerikai hajóparancsnokokkal. Pedig Fiji partjainál, mialatt inváziás erők gyülekeztek nagy napja is lett volna rá, hogy legalább egyszer kezét rájzzon velük. A HAMIS BIZTONSÁG%RZET MEGBOSSZULTA MAGÁT

Egy hajóraj parancsnokjának átvátelekor az őj elálljárának, a bevett szokások szerint a káttelátköre kellett állni. Bode sorhajókapitány viszont - kálánnás tekintettel a sáttáben tártáonq ásszeátkázás kockázatára - feleslegesnek tartotta, hogy ilyen mádon azonnal elfoglalja az Australia helyét. A felalás cirkálás hajók ugyanis felfelárával kásqbb amőgy is visszafordultak volna, ács á-gy a Chicago egyql az átre kerálhetett. Mivel senki sem várt japán váfelszáni tívadás, Crutchley elhászásáit ács helyének átvátelek kávetqen Bode, já megárdemelt pihenqre a kabinjába tárt. Akárcsak kapitánytársai: Getting a Canberra, ács Riefkhol - az ászakon haladás káttelátkö vezetqe - a Vincennes fedélzetén. Utábbi egyábkön az egész biztos-tá csoport parancsnokhelyettese is volt. Am az ellentengernagy mágsem tudatta vele, hogy cirkálástá elhagyja a dőli hajórajt. Az ászakiba tartozá Quincy ács Astoria kapitányai szintén aludni mentek. A hajóparancsnokok tábbáge, kálán tengernagy utas-tá nálkál, másdofokára mársákelte a harckészálságet, á-gy a legényságek egyik fele vágre-valahára ágyba kerálhetett. Emiatt viszont egy 180 m hosszú cirkálán a megfogatkozott Qrszemekql egymástá já, ha kőhajó-tásnyi tájvolságra kerálit egy-egy.

REJTÁLYES REPÁLPÁP FELTPNÁSEK

Ráviddel az ájféli Qrságváitást kávetqen az ászakon haladás csoport egyik rombolásja riasztást adott le a hajók kátti kommunikáciás rendszeren: Riadás! Riadás! RepáIQgá Savás felett. Keletnek tart. A dőlen haladás Blue rombolás radarkezelqi ácszlelték egy ismeretlen gápet. A Vincennes-en, a há-d távában lávq parancsnoki kabinbá kilápq Riefkhol szintén látott egyet. Mivel valamennyi navigáciás helyettáonye ágett, a sorhajókapitányt ez a tány arrá gyzte meg, hogy csak saját lehet. Mágpedig valászá-nqleg a lági fedezetet adás három amerikai anyahajó valamelyikárql. Hiszen kízártnak tartotta, hogy látezik olyan ápeszq piláta, aki kálánben ellenságes hajók felett, karácsonyfákon kívülá-tott gáppel merne repkedni! Ráadásul arrá is meg volt gyzqdve, hogy Turner ács Crutchley ellentengernagy, ártésálváon a tártántekrql - amennyiben kell - megteszik a szákságes lápáseket. A Quincy fedélzetén, melyrql ugyancsak láttak egy titokzatos gápet, hasonlás kávetkeztésre jutottak. Turnerák rádiásai azonban nem fogták a riasztást. A flotta által használt kászá-lákek akkoriban mág annyira megbízhatatlanok voltak, hogy nem csak a 30 km-re lávq McCawley-n nem hallották az ázenetet, hanem a káttelátkö semelyik hajóján sem. Az admirálisok amőgy is egy másik, bájr nem kevésbé fontos problémával birkáztak. Fletcher altengernagy ugyanis, fáltvácó három repáIQgá-p-hordozásáit, elhatározta, hogy sáttátedás után haladókitalanul visszavonul velük a veszélyes vizekrql. Az elqzq napok lági csatában ugyanis hász vadászgápet vesztett, ezárt ágy á-tálte meg, vadászrepáql a továbbiakban májr arra is káptelenek, hogy saját anyahajókat megvádják a japán torpedávetqk elszájt rohamaitá. A partra kerálit tengerászgyalogosok, valamint a kirakodással bajlászászállá-táshajók, egy csapásra magukra maradtak. A rájuk zádult problémá megoldásán rájásdás admirálisok e kavarodásban elmulasztották Qrjártózá káttelátköket arrá ártésá-teni, hogy saját anyahajók májr messze járnak, á-gy bármilyen a társácben felbukkanás repáIQgá csak a japánoké lehet!

ELLENSÁG A LÁTHATÁRON!

Turner asztalán tább jelentés is fékád, melyek Guadalcanal irányába tartás japán hajókrá szájmoltak be. Az elqt rágtátn az ellenságes flottabázisnál, Rabaulnál lesben állás S-38-as amerikai tengeraltjárás káláde, mikor 7-án dőlután felfelá 5-kor ácszlelte kifutásukat. Aztán 8-án dőlelqt, ahogy Bougainville partjaihoz árköztek, kátt ausztrál Lockheed Hudson járqrgá is felfedezte qket. Utábbi jelentés azonban csak alkonyatkor árközött meg Turner ács

Fletcher hajásira. Ezért utábbi már nem káldhetett ki felderítőgépet, hogy utájnájájanak a hárnek. Helyette inkább - hogy mentse a csendesceáni anyahajás flotta 3/4-ét kitevő kálálánánányát - haladéktalanul biztonságos vizekre indult. Természetesen magával vitte a kásáretet alkotás egy csatahajás, hat neházcirkálás a 16 rombolás is. Turner mágsem aggódott a jelentéseken szereplő, "mindássze" három cirkálás, három rombolás, káellításhajás a egy ágyánaszáj megjelenése miatt, mert magában is elágerQsnek árezte magát ahhoz, hogy elzze Qket. Tetejébe - ki tudja miért? - mályen meg volt rála gyQzQdve, hogy azok nem is a partraszállás érQk ellen indultak, hanem a tálák 250 km-re, ászaknyugatra fekvő Santa Isabel-sziget já vándott, természetesen kikéjtQjébe, Rekata Bay-be tartanak, hogy ott ápátsenek ki Guadalcanal ellen egy elQretölt lágitámaszpontot. 8-án kora dálután - mágis biztos ami biztos - azt a parancsot adta, hogy egy PBY Catalina hidroplán deráse fel a káírnyáket. Továbbá arra, hogy az ásj-Hebridákon áillomásozás B-17-es neházbombázás haladéktalanul támadjájk meg a kázeibe merászkedett japán hajáskat. A partraszállás káírálili teendők kázben azonban a ástáírzse száopen el is feledkezett a kiadott utasítások vágrehajtásának ellenQrásáQl. Emiatt nem ártésáltek sem arrá, hogy a PBY felszállásá motorhiba miatt meghiásult, sem arrá, hogy a nágymotorosok nem találják meg a jelzett káírzetben az ellenságet. Rájadásul a tenger-nagynak az mág váletlenál sem fordult meg a fejében, hogy a felderítő-pilásák - a 3000 Kies magasságba a ásráás levegőben - eleve rosszul száimolták ássze, á pontatlanul határozták meg a hajáskat. A gyorsan haladás ellenságes káiteláokban ugyanis valásjában háct cirkálás a egy rombolás volt. A kialakult helyzet táves megá-tálásáhez mág nagyban hozzájárult a tengernagyok nyázottsága is. A haditanácsba 23 árakor betoppán Vandergrift vezáqrnagy, az 1. Tengerászgyalogos Hadosztály parancsnoka szerint: Mindketten olyan pocsákul náoztek ki, mint akik rágtáín beadják a kulcsot!

A JAPÁN ERP

Má-g az amerikai vezetők azon táprengtek, hogy mi távQk is legyenek lági fedezet nálkálál, addig az áleple alatt 45 km/h-s sebessággal nyolc japán hadihajás nyomult be a savási szoros nyugati vágábe. A Chokai, Aoba, Kinugasa, Furutaka a á Kako neház-, valamint a Tenryu a á Yubari káírnyqrcirkáláskbá továbbá egy rombolásba á ásszeállított kálálánányát állán Mikawa altengernagy állt. P Rabaulban 7-án dál káírálál ártésálte a guadalcanali inváziasrá. Rágtáín ellentámadást tervezett, de a 14. hadsereg parancsnoka az égászet a szávetságesek áj-guineai offenzá-vájáit leplezQ, megávesztQ akciásnak bályegezte, a á leállított minden kezdemányezást. Tokiában, a flotta fQparancsnokságán hasonlán reagáltak. Mikawa vágáál egyenesen a "mindenhatás" Yamamoto tengernagyhoz fordult, aki bá-zva alárendeltje já megáorzásáben - felálbá-rájva mindenkit -, parancsot adott neki a cselekvásre. A sebtáben ásszekapart felszáni káiteláok dálután futott ki a 30 árás, kázel 1000 km-es átra. Mint már tudjuk, mozgás a nem maradt titokban. A napkeltekor Bougainville kázelábe áörkezQ csoport hajásinak Mikawa parancsot adott, hogy elkerálendQ a feltqnást, szárásdjanak száct. Hiábválán, mert 11 ára tájban az ausztrál felderítőQk mágis ászlelták Qket. A japán parancsnokot ez nem táintorá-totta el. Elhatározza, hogy mindent egy lapra feltáve világos nappal, teljes sebessággal tovább folytatja ájt Guadalcanal felá. Ágy száimolta, hogy ájféál káírálál áor oda ás vájratlanul le tud csapni az amerikaiakra. Mivel bátráká a szerencse, a lági fedezet nálkálál, ellenságes terálet felá merászkedQ, Mikawa-fále káiteláok, minden további kompliakási náálkálál meg is kázelá-thette cáljáit. A cirkáláskrá katapultált felderítő hidroplánok szemályzete hamarosan jelentette, hogy a gyanótlan amerikai felszáni hák három csoportra vájva tevákénykednek. Mivel a társáqben rádiásai ellenságes repálgá-p-hordozás forgalmazásait figyelták meg, mindenáppen Qt igazolta, hogy a támadást már elejéctQl fogva ájszakára tervezte. Merász dántás volt, hiszen sebtáben ásszekapart flottillájának hási eddig mág sosem harcoltak egy harci káiteláokban. De bá-zott tengerászeiben, akik viszont mesterei voltak az ilyesféle akciásnak. A császári flottánájil ugyanis már tá-z áve - minden másnál jobban koncentrááltak az ájszakai hadmveletek tákáletes begyakorlására. Radarjuk ugyan egyájtálán nem volt, de kálálánleges ájjellításkászálálákeikkel (infra kászálálá 1942-ben!!!) az Qrszemek kázel 9 km-rQl is kápesek voltak az ellenság felfedezésáre. Saját hák kámányeire vántáás a á feáor gyqrket festettek, ennek segátsáqvel meg tudták azokat kálálánbáíztetni más hákktá. A hadmozdulatok kázben az egymáskáízteti kommunikáciás fányjelekkel tártáont, ágy nem fenyegette Qket sem a lehallgátás, sem a bemáoras veszálye. A kásQbb háressá vájlt keskeny ájtáírán,

az Őgynevezett "RÁcsen" ŐjtviharzÁ³ japŐjnek olyan kitqnQ fegyverrel is rendelkeztek, melynek 1942-ben nem akadt pŐjrija a szŐjvetsŐgesek arzenŐljŐjban. A "Long Lance" kŐ³dneveq, oxigŐnhajtŐsŐ³ torpedŐ³t 610 kg-os robbanŐ³fejjel lŐjttŐj el. A hatalmas acŐlszivar hatŐ³tŐjvolsŐjga elŐrte a 13 km-t, sebessŐge pedig a 90 km/h-t. Szemben az amerikai cirkŐlŐ³kkal, a japŐjnek hasonlŐ³ osztŐjlyŐ³ hadihajŐ³i rendelkeztek torpedŐ³vetQ-csŐjvekkel (oldalankŐnt 6-6 db-al), melyek - lŐvŐ³n ideŐjlik az Ő³szakai rajtaŐ³tŐ³sekhez - ebben a csatŐjban alaposan megnŐjvelŐ³k tqzerejŐ³ket.

FŐ³NYŐ³-ZŐ³-N Ő³JFŐ³%L UTŐ³•N

Augusztus 8-Őjn 23.13-kor Mikawa Ő³fent parancsot adott felderŐ³tQgŐ³pek indŐ³-tŐjŐjra. A Chokai, az Aoba Ő³s a Kako nehŐ³zcirkŐjilŐ³k katapultjai egy-egy Mitsubishi F1M "Pete" tŐ³pusŐ³ biplŐjint repŐ³tettek a levegQbe. A kŐ³tŐ³lŐ³ses hidrolŐjnok feladata az volt, hogy derŐ³-tsŐ³k fel, majd pedig vilŐjgŐ³-tŐ³bombŐjkkal jelezŐ³k az ellensŐges hajŐ³k helyzetŐ³t. BQ egy Ő³rŐjval kŐ³sQbb, ezek a teljesen kivilŐjgŐ³-tott kŐ³tfedelqek repŐ³ltek el a szŐjvetsŐgesek hajŐ³i felett. MiutŐjn jelentŐ³k a lŐjtottak, Mikawa tisztŐjba kerŐ³lt az ellensŐg elhelyezkedŐ³sŐvel Ő³s kŐ³telŐ³kŐ³nek teljes harckŐ³szŐ³ltsŐ³get rendelt el. A japŐjnek olyan kŐ³zel haladtak el a SavŐ³-sziget mellett, hogy a tŐjvolban jŐ³l lŐjttŐj a Tulagi partjŐjnl Ő³gQ G. F. Elliot szŐjllŐ³-tŐ³hajŐ³t. Ő³ra 27-kor az Qrszemek egy amerikai rombolŐ³t fedeztek fel, mely tqilŐ³k 8 km-nyire, mit sem sejtve hŐ³zott keresztŐ³l a szŐjguldŐ³ hajŐ³k oszlopa elQt. A tengernagy negyedŐ³re mŐ³rsŐ³keltette a sebessŐget. AztŐjn parancsot adott rŐj, hogy vegyŐ³k cŐ³lba a rombolŐ³t. Mivel az semmi jelŐ³t nem adta, hogy Ő³szelte volna a japŐjnek, nem lQttek rŐj. A gyanŐ³tlan hajŐ³ egy percen belŐ³l 180 fokos fordulŐ³ba kezdett, majd 1 Ő³rakor Guadalcanal felŐ³ eltqnt a sŐ³tŐ³ben. KŐ³sQbb kiderŐ³lt, hogy az amerikai Blue rombolŐ³ volt az, mely ugyan rendelkezett radarral, kezelQi mŐ³gsem fedeztŐ³k fel a kŐ³zelben Ő³ilkodŐ³ ellensŐget. NŐ³hŐjny percre rŐj Savo-tŐ³ Ő³szakra egy mŐ³sik, tŐjvolodŐ³ rombolŐ³t lŐjttak. Mikawa kŐ³telŐ³ke ezzel szerencsŐ³sen Őj is csŐ³szott az QrkŐ³dQ rombolŐ³k kŐ³zŐ³tt, Ő³s Ő³jra teljes gQzzel szŐjguldott a SavŐ³tŐ³ dŐ³lre haladŐ³ cirkŐjilŐ³k felŐ³. TorpedŐ³kilŐ³vŐ³sre felkŐ³szŐ³lni! - adta ki a parancsot. Egy percre rŐj, 1.33-tŐ³, lassan alŐjereszkedQ vilŐjgŐ³-tŐ³ bombŐj kezdtŐ³k nappali fŐ³nybe borŐ³-tani az ausztrŐj Ő³s amerikai hajŐ³kat. A hidrolŐjnok ezzel maradŐ³káltalul teljesŐ³-tettŐ³k feladatukat. Az ejtQernyQn himbŐjilŐ³zŐ³ szerkezetek nem csupŐjn Lunga PointnŐj vesztegQ szŐjllŐ³-tŐ³kŐ³telŐ³k egy rŐ³szŐ³t tettŐ³k jŐ³l lŐjthatŐ³vŐj, hanem a Canberra Ő³s Chicago cirkŐjilŐ³kat, valamint a Patterson Ő³s a Bagley amerikai rombolŐ³kat is. Minden hajŐ³nak! TŐjmadŐj! - villogtŐj a jelzQiŐjmpŐj Mikawa Ő³jabb parancsŐj tovŐjbbŐ³-tva.

PERGPTpZBEN A DŐ³%LI HAJŐ³"RAJ

A torpedŐ³k gyors egymŐjsutŐjban csobbantak a tengerbe, mialatt a tŐ³zŐ³rtisztek lQelemeket szŐjmoltak Ő³s irŐjnyiszŐjgeket kiabŐjltak. A pŐjncŐ³ltornyok sivŐ³-tva fordultak a megadott irŐjnyba, a lŐjvegcsŐjvek fŐ³rgŐ³n emelkedtek a kŐ³-vŐjnt szŐjgbe, kŐ³jzben pedig lŐjvedŐ³kek siklottak Ő³s puskaeros zsŐjkok huppantak az ŐjgyŐ³k hidegen csillogŐ³ zŐjvŐjrzatŐjba. 1.43-kor a Patterson egyik Ő³les szemq matrŐ³za felfigyelt a vetQcsŐjvek felvillanŐjsaira. HajŐ³k elQtŐ³nk! - rikoltotta. Az Ő³gyeletes tiszt tŐ³stŐ³nt teljes riadŐ³t rendelt el. A rŐjdiŐ³s sem kŐ³slekedett Ő³s azonnal szŐ³tkŐ³rtŐ³lte az Ő³terbe: RiadŐ³! RiadŐ³! Idegen hajŐ³k az Ő³bŐj bejŐjratŐjnl! Az Ő³szakon haladŐ³ csoport - balszerencsŐjŐ³re - Ő³ppen az irŐjnyvŐjltoztatŐjssal volt elfoglalva. A Vincennes navigŐjciŐ³s tisztjŐ³nek erre vonatkozŐ³ rendelkezŐ³se viszont csupŐjn 10 perc elteltŐ³vel jutott el minden hajŐ³ra. A recsegQ-sŐ³-polŐ³ kŐ³szŐ³lŐ³ekkel bajlŐ³dŐ³ rŐjdiŐ³sok - nem Ő³rtvŐ³n az eredeti kŐ³zlemŐ³nyt - azalatt mindenhol a parancs megismŐ³tlŐ³sŐ³rt rimŐjnkodtak. Nem csoda, hogy abban a pokoli hangzavarban elveszett a riasztŐj. Fogalmuk sem lehetett a felŐ³jŐ³k szŐjguldŐ³ veszedelemrQl. A dŐ³len haladŐ³knak mŐ³g ennyi esŐ³lyŐ³k sem volt a cselekvŐ³sre. A megkŐ³sett figyelmeztetŐ³st kŐ³vetQ mŐj sodpercekben kŐ³t torpedŐ³ csapŐ³dott jobbrŐ³l a Canberra orrŐjba. VelŐ³k egyidejqleg - az orrŐ³l a tatig - 203 Ő³s 140 mm-es lŐjvedŐ³kek halŐjlos zŐjpora pŐjisztŐjzta vŐ³gig a 14 Ő³ves cirkŐjilŐ³t. A vŐjrhatsŐ³ gyors vŐjlasz helyett a Canberra ŐjgyŐ³i nŐ³mŐj maradtak. RiadŐ³ztatott tŐ³zŐ³reinek tŐjbbŐ³ge ugyanis mŐ³g nem Ő³rkezett meg szolgŐjlati helyŐ³re. A legszebb ŐjlmŐjbbŐ³ felugrasztott Getting sorhajŐ³kapitŐjny Ő³lmos tagokkal botorkŐjlt fel a parancsnoki hŐ³-dra, ahol a bentlŐ³vQkkel egyetemben, szinte azonnal megŐ³ltŐ³k a kŐ³vetkezQ sortqz grŐjnjŐj. A bemŐ³rQtiszt tŐjvolsŐjgokat kiŐjltott a hangcsQbe, de addigra mŐj a tqzvezetQ kŐ³zponban tartŐ³zkodŐ³k is valamennyien halottak voltak. Az Ő³jabb, fedŐ³zeteket ŐjttŐjrlQ lŐjvedŐ³kek egyenesen a gŐ³phŐjzban robbantak. A Canberra alig kŐ³t perc alatt legalŐjbb 28 talŐjlatot kapott, Ő³s fŐ³redQlve

Iángolás, megbánult ronccsai; vajtózott. A Patterson rombolás, melyről a riasztás elhangzott, ugyan gyorsan elérte a teljes harckészültséget, ám keveset tehettek. 1.51-kor, nyolc perccel azután, hogy a Canberra "bekapta" az első találatokat, a kereszreflektorok fénysugarai bekerült. A becsapásdát 203 mm-es gránátok azonnal harcközpontelenné tették a kő 127 mm-es ágyúját, és felgyújtották az elköszült-tett IQszeres-lájdákat. A robbanásvesztély ellenére a Patterson megmaradt lávegeivel bátran viszonzta a tüzét, de nem versenyezhetett az ellenség nagyobb qrméretű és IQtávolsáigó fegyvereivel. 60 lávát a bql egy sem érte el. A Bagley rombolás torpedóindási helyzetbe manőverezett, ám hiába, mert a kezelők családosan látták, hogy az acélszivarak gyártás szerkezetei nincsenek a helyükön. Bode sorhajókapitány a Chicagón, kitérte az álmot szeméiből, kabinjában rádióparancsot adott, hogy IQjenek ki világtágránátokat. Okos ártlet volt. De fénysugarai borított, ellenséges hajók helyett a kőzben a hádra igyekvő Bode csak azt láthatta, hogy az első kő sortoz nyolc lávedéből hűtőcsőrtárral kőtt mondott. Mielőtt máig felérhetett volna, Mikawa. "acélkőpő" máj csak karnyújtásnyira voltak. Torpedók jobbra! Kő torpedó jobbra! - áváltátt fel valamelyik Qrszem. 1.47-kor az egyik, 4 m-es lyukat ácpve a cirkáilás orrába, becsapódott. A kővetkező egytumban pedig, gránátok sávtettek el a hajás felett. Az egyik telibe taláلتa az előrbocot. A tüzés repeszek és roncsdarabok megélték vagy megsebesítettek 25 tengerészt, de a robbanások korántsem tették harcközpontelenné a Chicagót.

A hajás gőpek és a páncéltornokok ugyanis sörtetlenek maradtak. És a kőrelhajó-tás is gyorsan megszüntették a vészfényt. A hajás fő lávegei azonban ennek ellenére sem tűzeltek. Ugyanis ágy a tqzvezető radarok, mint a hagyományos optikai távolságmérők, nem találtak célokat. Nagy sokára máigis megpillantottak egyet, mely kereszreflektorával a tengert pásztázta. A tüzészek nyomban irányzékba vették a fénysugarait. A 127 mm-es ágyú 25 lávát adtak le, mire vőgál a fénysugarak a hajás nyomtalanul eltűnt. Mikawa egyetlen rombolásja volt az, mely hajtulrás biztosította a cirkáilást, nehogy az Qrjáratozás amerikai rombolás onnan meglepiék. Bode ágyabb világtágránátokat lávetett ki. A megbízhatatlan szerkezetek elenyészték a kőzben. Erre a parancsnok - nagy kockázatot vállalva - felkapcsoltatta a kereszrefléktórákat. Kőrbepáztázva azok is csak a sőtét vészfényt találtak. 2.05-kor a fedélzetmester mindössze annyit árt a hajásnaplőba: A tüzés teljesen megszünt. Ellenséges hajók semerre sem láthatók. A Chicago tovább folytatta útját nyugat felé. Ártetetlen mőrt, mert a vődtelen szállás hajók áppen ellenkező irányban voltak. A tőbbi cirkáilás pedig - melyeknek szintén segétságre lett volna szaksággál - tőllás szakra tartózkodott. Zavarodottságból vagy pánikból - esetleg mindkettőt - Bode semmit sem tett árt, hogy utájnájájon annak, hogy a japánok mit mvelnek arrafelé. Mi tőbb, máig csak figyelmeztést sem kőldetett a tőllás 16 km-re hajászás ászaki rajnak. Majdnem ugyanilyen zavarba ejtő a Scott ellentengernagy vezette harmadik hajóraj tőtenkedése. Hajás fel és alá jőrtak a szorosban, miközben ágyet sem vetettek a tőllás 30 km-nyivel zajlás csata tqzparájának felvillanásaira. Scott-tá utálagos magyarázatkőnt elfogadták, hogy a távoli fénysugarakat az elvonulás zivatar villámájsainak tulajdonította. A szővetséges hajókon kőllánben is teljes volt a zqzavar. A McCawley fedélzetén Turnernek fogalma sem volt rála, hogy mi tőrtőnik pontosan. Mindössze annyit tudott, hogy katasztrófa előllnak. Ezőrt elsősorban fedezet nélkőll maradt csapat - és teherszállás biztonsága jőrt a fejőben. Crutchley és az Australia meg tő messze voltak attól, hogy időben odaőve tőnylegesen a segétsággálkre lehettek volna. Az ellentengernagy ezőrt tőtközben, rádiósn osztogatta parancsait, melyek viszont, a helyzet pontos ismerete nélkőll, csak fokozták a fejtlenséget.

MIKAWA CIRKÁLÁS! TOVÁBB PUSZTÍTOTTAK

A dőli csoport megtizedelése és szőtsőrsősa alig hat percig tartott. Utána Mikawa teljes gőzzel, ászaknak fordította flottilláját, hogy az ott lavróz, máj sik ellenséges rajjal is elbőnjön. A manőver kőzben hajószlopa vőletlenél kettő vőlt. Ám máig ez is a malmőra hajtotta a vizet, mert ágy áppen ollőba tudták fogni a - kőzelgő vőgzetőll mit sem sejtő - három nehőz cirkáilás és a kő rombolás. Világtágránát! - adta ki a parancsot az altengernagy. A Chokai reflektorai pengékőnt hasítottak a koromsáttőbe. A fénysugarakban rádióparancsot látták az Astoria, a Quincy és a Vincennes, melyek teljesen gyanőlanul, csupán 25 km/h-s tempóval haladtak. Utábbi hádjőn máj ott volt Riefkhol sorhajókapitány, akit az ágyeletes tiszt máj akkor riasztott, mikor a távolban meglátták a

Chicago cirkálás Által felléptek világgé-tergőnőtokat. Feltételezve, hogy a dőli csoport, holmi kordonon Átcsőszni igyekvő, japán rombolóra vadászik, a kereszreflektorok a legkevésbé sem nyugtalanították. Ezért csupán arra utasította rádiósájt, hogy adja le: Kapcsolják ki a fénnyeket! Barátok vagyunk. 1.48-kor az Astoria Qrszemei cirkálásjuk kőzvetlen kőzvelőben elszáiguldá torpedákat fedeztek fel. A parancsnoki Állásába berobogás Greenman sorhajókapitány megdöbbenne láttá hallotta, hogy lávegei májr a 2. sortázet adják le. Tázet tisztje, Truesdell korvettkapitány, aki egész Ájjel a makacsodá tqzvezető radarral vesződőt, ugyanis a helyőn volt, mikor az ellensőg reflektorai befogták a haját. Hallván a torpedákra Ás látván, hogy az első grőnőtok az Astoria elött csobbantak, tástőnt parancsot adott a tqz viszonzásáira. Utána rágtőn elrendelte a teljes harckőszátsőget is. Greenman, akárcsak a Chicago há-djőn Bode, persze semmit sem őrtett. Ki rendelte el a riadót!? Ki a fene adott tqzparancsot!? Prőlte, nem lájtják, hogy saját hajásinkra lődőtnek!? Tázet

szőntess! De azonnal! - ordibőlta. Truesdell-nek kőzben megfigyelője izgatottan jelentette: Uram, ezek Nachi-osztőlyő cirkálás! Semmi kőtsőg, hogy japán cirkálás! A tázet tiszt azonnal a há-dra telefonőlt. Az ottani há-radás őgy adta őjt őzenető: Mr. Truesdell azt kőri uram, hogy az őg szerelmőre, adjon vőgre tqzparancsot! Egy szemhunysnyival kősqbb az őjabb ellensőges sortqz grőnőjtjai kőzvetlenől a hajóorr elött csapádtak be. A gezá-rkőnt magasba szőkő, hatalmas vő-ztőllcsőrek vőgre meggyőztők a parancsnokot. Tázelőst folytatni! Teljes gőzrel előre! De májr kősq volt. Az 5. sortqz lővedőkei az Astoria kőzlepőtalőltáj telibe. Az ott felgyőjtott hidrólőn elsőrendőn kivilőgő-tott cőlponttő tette. A grőnőtok robbanásait ő rőzkődás cirkálásn egymás utőn nőmultak el a pőncőltornyok lővegei, aztőn a hajógőpek is leőlltak. A fedőlzetten felrobbanás lőszerkőszlettől tázes pokollő vőltozott az egész mindensőg. A szemőlyzet mágsem adta fel a harcot. Az őgyőő elnőmulősjőig kilenc sortőzet adtak le. A lővedőkekből három is eltalőlta Mikawa zőszlőshajójt, a Chokait. A grőnőtok kőz ől egy a tőrkőpszobőban robbanva megőlte az ősszes navigőciőst tisztet ős megsemmiső-tette a tőrkőpeket. Az Astoria nem tarthatott ki sokőig. A tázet őrek a tombolás tázet, a gőpőszek a betődulás tengervő-z miatt voltak kőnytelenek elhagyni szolgőlati helyeiket. A parancsnoki há-don sem volt őletben májr senki. A hajó egyre lassulva hamarosan mozdulatlan "hullővő" dermedt. A Quincy fedőlzető Moore sorhajókapitányt az első sortőzet ugrasztották ki őgyőbő. A há-dra berontva ő ős valamennyi ott tartőzkodő elvakő-tottak a Chokai reflektorai. Lőjők májr ki azokat a rohadt főnyszőrkőkat! - adta ki első parancsőjt. Aztőn, hirtelen meggondolva magőjt, vissza is vonta: Hőtha a főnyforrő sok saját hajőn vannak! Inkőbb kapcsolják fel a mi reflektorainkat, hogy ők is őszvegyők, barőtő hajó vagyunk. A vőlasz nem is kősett. Az ellensőges hajóoszlopok lővegei villőba fogták a Quincy-t. A halőlosan pontos grőnőjtzuhatag kőzben Moore májr csak egy parancsot tudott kiadni: Kőt tqz kőz ő kerőltőnk! Minden lővegnek tqz! Kőldjők Qket a pokolba! Aztőn a kővetkező grőnőtok tqzhatősa egyszerően elsőpőrtő a hidat. Egy torpedás a 4-es kazőnhőzban robban ős valősőjggal kibeleezte a haját. A lőngtengerben szinte azonnal krematőriumő vőltozott az egész gőphőz. A lőken betőrő vő-z pedig megőlte azokat, akik tőőlve a tqzvihart, oltani igyekeztek. A talpon maradottak kőz ől a rangidős - egy tázet őrtiszt - parancsot adott a hajó elhagyásáira. A cirkálás 2.35-kor elsőlyedt. Az őszaki csoport őlőn haladás Vincennes volt az utolső hajó, melyre az ellensőg lecsapott. A japán tázet őrek addigra májr tőkőletesen belőttő magukat. Ami a tovőbbiakban kővetkezett az nem csata, hanem kőz őnsőges mőszőri ő volt. Hőrom torpedás ős - a kisebb qrmőrető lővedőkeket nem is szőmölva - legalőbb 56 db 203 mm-es grőnőjt csapádtott a szerencsőtlen cirkálás testőbe. A kőzvelő merőszkedő ellensőg mág gőppuskatqzrel is előrasztotta felőpő-tmőnyő. A pőncőltornyok felrobbantak, mikőzben az alsőbb fedőlzeteken megfőkezhettő ől pusztő-tottak a lőngok. A dőhángő Riefkohl sorhajókapitány mág akkor is tqzparancsokat osztogatott, mikor hajó őn májr nem akadt egyetlen egy, tázelősre kőpes őgyő ő sem. Vőg ől minderről tázet őrtisztje vilőgoső-totta fel, aki a cirkálás őrrőban lővő bemőrőllősbő, tázet ős roncokon őtverekedve jutott el hozző. A japán lővedőkek mág tovőbbi őt percen keresztül ől őporoztak a kiszolgőltatott Vincennes-re. Mikawa parancsáira a japán csapősmőrkő 2.15-kor szőntettők be a tázelőst, aztőn felső-vődtak az őjszakőban. Riefkohl ekkor adhatott parancsot a menthetlen cirkálás elhagyásáira, melyet negyed őrőval kősqbb el is nyeltek a habok.

AZ ELSŐ-PRP JAPÁN GYPZELEM MÉRLEGE

Abban a pillanatban a diadalmas japán cirkálók és a tőlük áppen 32 km-re kirakodás szállítás-hajás káoszát csak három harcköpes szűrvetsőges cirkálók, az Australia, a Hobart és a San Juan, valamint egy maréknyi rombolás állt. A fiatalabb tisztek arra unszolták Mikawa tengernagyot, hogy sűrűn járjon el az ellenséges hárdfő. A kárjelentésekben meg tudhatta, hogy ásszesen három hajóajtót ártottak találatok, melyek 58 tengerész halálát és 53 sebesültét okozták. Az általuk okozott pusztáshoz képest mindez eltérő volt. Amíg a macgis, inkább jázan észre hallgatott és a visszavonulás mellett döntött. Egyfelől azért, mert hajó méri a szerkesztésért a zámot - több mint 1000 db 203 mm-es lövedéket és szinte valamennyi torpedójukat - ellőtték. Másfelől meg, mert a káosz napkelte a bosszúállás amerikaiak látható madársaival fenyegette. Ne felejtse, Mikawa nem tudott róla, hogy Fletcher altengernagy, három repülőgéppel hordozással előtte este elhajózott. A japán parancsnok, elgondolva a káosz 32 perc alatt aratót villámgyors ájszakai győzelmeivel Rabaul felé vette az irányt. Cirkálók átközben csak az árt lassú-tottak egyszer, hogy tiszta alján vegyék, és slyosan megrongálják a Talbot amerikai rombolást. Visszafelé a támaszpontig meg is álltak a bombatámadásokat, de hajó káoszát 10-én a Kako cirkálót elsőlyesztette egy amerikai tengeralattjáró. 9-én hajnalra a slyosan megrongált Canberra is "csatlakozott" az immár 730 m-es málysgben nyugvó Quincy és Vincennes cirkálókhoz. Az Astoria megmentésére tett káoszledek szintén kudarcba fulladtak, ezért 10-én dőlt káoszát azt is el kellett állítani. Az ausztrál veszteséglista 84 halott, az amerikaiakra 1024 került. A szűrvetsőges hajón ásszesen 709-en sebesültek meg. 16 rakor - a csapásoktól sokkolva - Turner szállítás-hajásnak visszavonulást parancsolt. Néhányuk gyomrában még ott volt a kirakásra váró felszerelés több mint 3/4-e. Az ább rajtaállítását rettegő tengernagy azonban, sehog sem mert tovább ott szobrozni. Inkább felszedte a horgonyt és - a fedélzeteken még mintegy 1600 - tengerészgyalogossal egyetemben - az 1700 km-re fekvő Ásj-Kaledónia biztonságos kikötő felé vette az irányt. A Guadalcanalon hagyott bányák csak négy napra elegendő szerrel és olyan kevés álelemmel rendelkeztek, hogy a káosz hetekben zsákmányolt rizsen álltak. A japán rombolók pedig eközben, ájszakánként szabadon hajóztak fel-alá a sziget partjainál és lőttek állásaikat.'

BPNBAKOK KERESTETNEK!

Az amerikai flotta-parancsnokát a Savá-szigetnél elszendett vereség bizonyos tekintetben nagyobb megrázkádtatást okozott, mint a Pearl Harbor-i. Amint utóbbinál legalább a slyos veszteségek melegséget szolgált, hogy az a támadás hadászati volt. Savá esetében viszont ez nem lehetett kifogás. A vezénylő parancsnokok ostoba elbizakodottságára nem is lehetett mélység. Melytől elvakulva, még akkor sem állták be, hogy Amerika egy olyan ellenséggel harcol, melynek elsörendő a hadiflotta és aminek tengerészeit arra képezték ki, hogy ákületességre vigyék a támadás harcmodort. King admirális, flotta-parancsnok hat hőtig egy szót sem ejtett a nyilvánossáig elött a savá megállítás vereségéről. Csak miután október 11-én ájjel Guadalcanal partjainál lezajlott az első, vitathatatlanul amerikai győzelemmel végződött tengeri csata, akkor adatott ki egy szószavó hivatalos káoszleményt a tártátektről. A hárek káoszát beszuvasztva - mint a cukormázjal bevont keserű pirula - fel sem tnt az a pársor, melyben futólag említ és tártátektről holmi korábbi csatában elvesztett ágy cirkálóról. King azonban addig sem vesztegette az idejét. Hepburn tengernaggyal az állón vizsgálatbizottságot állított fel, hogy az derítse ki a katasztrófa okait. A tártátektről kikérdezése hánapokig tartott. A feltárás jelentését 1943 májusában került King asztalára, aki kapásból 30 ávre titkosította tartalmát. Szeptemberben kelt levelében, az ausztrál és az amerikai flotta legmagasabb rangú, illetékes parancsnokainak a káoszleket árt: A Hepburn-jelentés alapján arra a megállapításra jutottam, hogy senki sem vonható felelősségre átkes szakszerzőlenséget. A vereség fő okainak a meglepetés és az ány tekinthető, hogy ez volt a legelső csatája a parancsnoklás tisztek legújbbjének. Bár akadtak káoszát olyan személyek, akiknek harctári teljesítménye még ezt figyelembe áve sem álltátte meg a káoszint márcot. Ezért meg fogom tenni a szakséges adminisztratív intézkedéseket. Bárrokratikus zsargonban elödvágy festett szíjmos ágyéretes pályafutás derékba tártátektről és egy személyes tragédia elödváze.

CSAK BIZONYOS FEJEK HULLOTTAK LE

Fletcher altengernagy, aki "megszákkátt" anyahajással, hamarosan a parton találta magát és tártátektről sosem bázta rá flottakáoszleket. Riefkohl és

Greenman sorhajás kapitányok nem kaptak öj hajás. Bode sorhajás kapitányt leváltották a Chicago körúti Államok Rt is parti beosztásba "származott". Bode később a kihallgatások során a kardok tendenciájában arra írtetett, hogy az Q nyakába akarják varni a csőfos vereséget. Mivel nem kívánt ebben a szárnjaitokban elszármazni bönbak lenni, golyás repített a fejébe. Csupán Crutchley és Turner ellentengernagyok ösztök meg simán. Mivel mindketten a King admirális jelölté ki a "Watchtower" hadmvelet parancsnoki posztjaira, gyorsan felmentést kaptak mindenféle véd alól. Pedig ha valakik felelőssé tehetők a történetekért, akkor azok mindenképpen Qk voltak. Legfőképp Crutchley, aki ostoba döntéssével - szinte Mikawa kezére játszva - három csoportra forgácsolta szét erőt. Ezzel a döntéssel ráadásul megsértette a hadviselés legemibb szabályait, ami az erők mindenkorai ísszpontosítását rja el. Még ennél is bönísebbnek mondhatás Turner, aki javá hagyta ezt az elhibázott ípást. Tetejébe az ellentengernagy töltött magabiztosságban még arra is képesek örezte magát, hogy megísolja, mit fog tenni az ellenség. Igen súlyos volt az a mulasztás is, hogy nem tudatta a szöszártn hajás kázás, biztosítás kárelékekkel a repülőgép-hordozás visszavonulását. A sors fintora, hogy még a vereségért felelős szárvetséges admirálisoknak a hajuk szája sem gárbílt meg, addig a gyztes Mikawa altengernagyot a császári flotta főparancsnokága súlyosan elmarasztalta, amiért nem semmisítette meg a kirakodással elfoglalt, jáformán vódtelen hajáskat is.

A savás események pozitívuma, hogy az amerikaiak tanultak belé. Többé nem fordult el, hogy kapitányaik, akármilyen fíradtak is voltak - ellenséges vizeken - pihenre tórtak volna, illetve engedélyezték volna, hogy máj- sodfokóra másókeljenek teljes harckészültséget. Az október 11-ei és a november 13-ai öjszakai csatákban aztán az amerikaiak létk meg a Guadalcanal ígyözásáira örekeze japánokat. Habár mindköt esetben több ember és hajás pusztult el a "Vasfenek" tengersizosba merőve, a veszteségek kiegyenlítették voltak. Miután pedig 1943. november 2-án öjjele, Bougainville partjainál a sokkal erősebb japán káreléken rajtaítt amerikaiak, saját veszteség nélkül arattak fnyes gyzelmet, a tengerészeknek többébbé máj nem kellett szágyenkezve lehajtani fejüket, ha szába hozták elöttük a '42 augusztusi, Savás-sziget melletti öjszakai csatát.

Forrás: (Aranyas, 2003. jániusi szám)